

Пролог

— *А*гов?

Здригнувшись від знайомого голосу, приємного, але геть невчасного, я розплющила очі. Дженніфер, моя онучка. *Але де я? Або радше — чому вона тут?* Я спантеличено кліпала очима. Мені снилися піщані пляжі й кокосові пальми — місце, у яке завжди рветься моє несвідоме. Цього разу навіть пощастило відшукати його в закапелках пам'яті.

Звісно, у тому місці був він — у формі, зі скромною усмішкою. Хвилі набігали на берег. Я чула, як вони зойкають, розбиваючись, а тоді шумують, цілуючи пісок міриадами бульбашок. Заплющивши очі міцніше, я знову побачила його в імлі сновидіння, яка надто швидко розвіювалася. «Не йди, — благало моє серце. — Залишся. Прошу, залишся». І він слухняно з'явився ще раз, привітно всміхаючись і простягаючи руки назустріч мені. У серці озвався знайомий трепіт і бажання.

А тоді він умить зник.

Я зітхнула й глянула на годинник, картаючи себе. *Пів на четверту.* Задрімала з книжкою. Знову. Спонтанна сонливість — справжнє прокляття старості. Я засоромлено підвелася на шезлонгу й відшукала роман, за прочитанням якого мене звалила втома. Книжка вислизнула з рук і лежала на землі догори палітуркою, із зім'ятими сторінками.

Дженніфер вийшла на терасу. Вулицею, тривожачи тишу, прогукотіла вантажівка.

— Ось ти де, — сказала Дженніфер, усміхаючись димчасто-карими, як у дідуса, очима. На ній були джинси та чорний светр, тонку талію підкреслював салатований пасок. Сонячні промені вигравали на світлому каре. Дженніфер не здогадувалася, яка вона вродлива.

— Привіт, любба, — махнула я рукою. Очі зміряли терасу з ніжно-блакитними фіалками в теракотових вазонках. Вони засоромлено підводили голівки над землею, наче спіймані на іграх у багнуці діти. Озеро Вашингтон і далекі обриси Сіетла здавалися красивими, але водночас холодними й застиглими, як на картині в кабінеті стоматолога. Я насупилась. Як дійшло до того, що я живу в малесенькій квартирі з голими стінами, телефоном у ванній і червоною кнопкою виклику екстреної допомоги біля туалету?

— Я знайшла дещо, — озвалася Дженніфер, настирливо відволікаючи мене від думок, — у смітнику.

Я пригладила своє тонке біле волосся.

— Що, любба?

— Лист. Напевно, загубився серед рекламного непотребу.

Я стиснула щелепи, щоб стримати позіхання, але нічого не вийшло.

— Поклади на столі. Зараз гляну.

Зайшовши до кімнати, я сіла на дивані й перевела погляд з кухні на віддзеркалення у вікні. *Бабуня*. Я бачила цю жінку щодня, але не припиняла дивуватися. *Коли я стала нею?* Пальці потягнулися до обличчя і пробіглися по зморшках.

Дженніфер сіла поруч.

— Сподіваюся, день у тебе видався кращим, аніж у мене.

Вона закінчувала магістратуру в Університеті Вашингтона й обрала для дослідження таємничий витвір мистецтва, який стояв на території кампуса. У 1964 році анонімний автор передав університету бронзову скульптуру молодої пари з лаконічним

підписом: «Гордість і обіцянки». Дженніфер, зачарована роботою, сподівалася знайти митця й почути історію створення, але вже пів семестру пошуки не давали результату.

— Чи пощастило сьогодні щось знайти, любя?

— Ні, — похмуро відповіла вона й знизала плечима. — Я доклала так багато зусиль, щоб знайти відповіді, але так і не натрапила на слід. Прикро це визнавати.

Я і сама розуміла, як витвір мистецтва може засісти в голові. Дженніфер не знала, що майже все життя я шукаю картину, яку колись давно тримала в руках. Бажання побачити її знову металевим обручем стискало серце, але попри багаторічну працю з галерейниками та колекціонерами полотно мов у землю запалося.

— Розумію, що здаватися важко, любя, — делікатно мовила я, усвідомлюючи, який важливий для неї цей проект, і стиснула її долоні. — Є історії, яким не судилося прозвучати.

Дженніфер кивнула.

— Можливо, ти маєш рацію, бабусю, але я не готова скласти руки. Поки що. Напис на табличці має щось означати. І коробка, яку тримає в руці чоловік. Вона замкнута, але працівники архіву нічого не знають про ключ, а це означає, — Дженніфер з надією усміхнулася, — що всередині може щось бути.

— Я захоплююся твоєю силою духу, любя, — сказала я, стиснувши в руці золотий медальйон, який носила й берегла багато років. Окрім мене, тільки одна людська душа знала, що таїться під невсипущою охороною застібки.

Дженніфер знову підійшла до стола.

— Тільки не забудь про цей лист, — сказала вона, узявши конверт. — Глянь, яка чудесна марка. Вона з... — Дженніфер уважно роздивлялася штамп. — З *Taïti*. — Серцебиття прискорилося, я підвела погляд і примружилася, щоб побачити лист у руках Дженніфер. — Бабусю, ти маєш *знайомих* на Таїті?

— Дай-но поглянути, — сказала я й підсунулася ближче.

Пильно оглянула конверт, вогкий від контакту з молочною упаковкою і поцяткований багряними бризками вчорашнього каберне. Ні, почерк та адресу не впізнаю. Хто міг писати мені з Таїті? І чому? Чому тепер?

— Ти його розпечатуватимеш? — нетерпляче зігнулася наді мною Дженніфер.

Руки трохи тремтіли, а я все крутила конверт у руках, проводячи пальцями по екзотичній марці із зображенням таїтянки в жовтій сукні. Я важко ковтала, намагаючись витіснити спогади, але вони просотувались у свідомість звідусіль, наче повільно, і ніякі мішки із землею вже не могли їх стримати.

Я не була спроможна опиратися й одним різким рухом розпечатала конверт.

Шановна місіс Годфрі!

Вибачте, що непокою. Я шукала вас багато років. Як я розумію, під час війни ви працювали медсестрою у військовому госпіталі на Бора-Бора. Якщо це так, мені дуже треба поговорити з вами. Я виросла на Таїті, але повернулася сюди лише тепер, щоб розгадати таємницю, яка тривожить мене від самої юності. Одного вечора 1943 року в тихому закутку пляжу на Бора-Бора відбулося жахливе вбивство. Ця трагедія переслідує мене досі, і я пишу книжку про події, що їй передували й неабияк змінили острів назавжди.

Мені вдалося знайти архівні записи військової частини, і я помітила, що в день трагедії вам дали звільнення у відпустку. Можливо, ви пам'ятаєте події чи людей на пляжі того вечора? Минуло багато років, але раптом ви щось пригадаєте. Навіть маленька деталь допоможе в пошуках справедливості. Я благаю, подумайте про це та зв'яжіться зі мною. І, якщо плануєте ще раз навідатися на острів, тут є одна ваша річ,

яку я знайшла. Можливо, ви будете раді знову її побачити. Залюбки покажу її вам.

З повагою, Женев'єва Торп

Я пильно вдивлялася в лист. Женев'єва Торп. Ні, уперше чую про цю жінку. *Незнайомка*. Пише мені й бентежить душу. Я похитала головою. *Забудь*. Минуло вже стільки років. Хіба я можу повернутись у ті часи? Хіба можу пережити це все заново? Я міцно заплющила очі, відганяючи спогади. *Так, просто забудь*. Адже це не офіційний запит і не кримінальне розслідування. Я нічого не винна цій жінці, цій *незнайомці*. Анічогісінько. Зараз викину конверт у сміття — і край. Аж тут я згадала останні рядки: «І, якщо ви плануєте ще раз навідатися на острів, тут є одна ваша річ, яку я знайшла. Можливо, ви будете раді знову її побачити». Моє і без того бідолашне серце загупало щосили. *Ще раз навідатися на острів? У моєму віці?*

— Бабусю, усе гаразд? — Дженніфер нахилилася до мене й обійняла рукою моє плече.

— Так, добре, — мовила я, заспокоюючись.

— Хочеш про це поговорити?

Я похитала головою і надійно заховала лист у журнал з кросвордами.

Дженніфер потягнулася до сумки й узялася щось у ній шукати. Зрештою витягла звідти великий конверт, старий і пожмаканий.

— Хочу тобі щось показати. Спочатку відкладала на потім, але, — глибоко вдихнула вона, — здається, зараз саме час.

Дженніфер простягнула конверт мені.

— Що це?

— Поглянь усередину, — повільно мовила онука.

Я підняла язичок і виїняла стос чорно-білих світлин, одразу упізнавши верхню.

— Це я! — вигукнула я, вказуючи на молоду дівчину в білій медсестринській сукні. Удалині виднілася пальма. О, як я чудувалася з пальм, коли вперше ступила на острів майже сімдесят років тому! Я підвела очі на Дженніфер. — Де ти їх знайшла?

— Тато знайшов, — відповіла вона, пильно спостерігаючи за моїм обличчям. — Він перебирав старі коробки й надібав в одній фото. Попросив мене повернути їх тобі.

Серце стиснулося від передчуття, поки я гортала світлини. На другій на перевернутому каное, закинувши ногу, наче кінозірка, сиділа Кітті, моя подруга дитинства. Кітті *могла би* стати кінозіркою. У серці озвався знайомий біль, він завжди приходив разом з думкою про давню подругу, і час не зміг тому зарадити.

Було ще кілька фото, на яких чимало краєвидів з пляжем, горами, щедрою флорою, але, діставшись останньої світлини, я завмерла. *Вестрі. Мій Вестрі*. Розстібнув верхній гудзик однострою, ледь схилив голову набік, стоїть на тлі сплетеної з пальмового листя стіни бунгало. *Нашого бунгало*. За своє життя я зробила тисячі світлин і забула про більшість із них, але не про цю. Пам'ятаю кожну деталь, навіть чим пахло повітря того вечора: морською водою, квітом фрезії і місячним світлом. І те, що відчула, коли наші очі зустрілися крізь об'єктив фотоапарата. І те, що відбулося потім.

— Бабусю, ти його кохала, еге ж?

Солодкий голос Дженніфер обеззброював, і я засумнівалась у своєму рішенні.

— Так, — відповіла я.

— Ти про нього згадуєш тепер?

Я кивнула.

— Я завжди про нього згадувала.

Очі Дженніфер розширилися.

— Бабусю, що трапилося на Таїті? Що сталося із цим чоловіком? І лист... Чому він так на тебе подіяв? — Вона замовкла й узяла мене за руку. — Будь ласка, розкажи мені.

Я кивнула. *Хіба щось станеться, якщо я їй розповім?* Я вже стара жінка. Навряд чи це призведе до якихось наслідків. А якщо призведе, я з ними впораюся. Хочеться нарешті випустити таємниці на волю, наче кажанів з порохнявого горища. Я провела пальцем по золотому ланцюжку медальйона й кивнула:

— Гарзд, люба. Та попереджаю одразу: не розраховуй на казку. Дженніфер сіла в крісло поруч.

— От і добре, — усміхнулася вона. — Казки мені ніколи не подобалися.

— А ще будуть темні сторінки, — досі вагалась я.

Вона кивнула.

— Але кінець щасливий?

— Не знаю.

Дженніфер здивовано глянула на мене. Я підняла фото Вестрі до світла.

— Історія ще не добігла кінця.

Розділ 1

Серпень 1942 року

— **К**ітті Морген, я чути про це не хочу! — З розгону я відставила склянку холодного м'ятного чаю, і вона ледь не тріснула. Мати буде щаслива, що набір венеційського скла вцілів.

— Але ти вже почула, — самовдоволено виширилася Кітті. Обличчя сердечком і світлі неслухняні кучері, що вибивалися з-під шпильок, хоч як ретельно подруга їх вкладала, — геть не ті риси, які викликають гнів. Та в цьому питанні я була непохитна.

— Містер Гелфмен — *одружений* чоловік, — мовила я максимально несхвальним тоном.

— Джеймс, — драматично протягла його ім'я Кітті, — надзвичайно нещасний. Чи знаєш ти, що його дружина тижнями пропадає? І навіть не каже, куди їде. Вона про котів краще дбає, ніж про нього.

Я зітхнула й відхилилася на спинку дерев'яної гойдалки, що висіла на гігантському горіхові в саду моїх батьків. Кітті сиділа поруч, як і в часи початкової школи. Я задивилася на пишну крону вгорі. Жовті прожилки на листі свідчили про неминучість осені. *Чому все неминуче змінюється?* Здається, ще вчора ми з Кітті були школярками, ішли додому, тримаючись за ручки, залишали підручники на кухонному столі й бігли до гойдалки, щоб ділитися таємницями, доки нас не гукнуть обідати. Тепер, коли нам двадцять один, ми дві дорослі жінки на порозі чогось, що ні я, ні вона не можемо передбачити.

— Кітті, — повертаюся до неї. — Невже ти не розумієш?

— Чого не розумію? — У сукні з рожевими рюшами, зі своїми нестримними кучерями, які у вологому пообідньому повітрі ще більше виходили з-під контролю, подруга нагадувала ніжну троянду. Мені кортіло захистити її від містера Гелфмена чи будь-якого іншого чоловіка, у якого Кітті збиралася закохатися, тому що жоден не вартий моєї найкращої подруги — тим паче одружений.

Я прокашлялася. *Хіба вона не знає про репутацію містера Гелфмена?* Кітті мусила пам'ятати табуни дівчат, які в школі змагалися за увагу найпривабливішого вчителя Лейксайда. Коли на англійській літературі на губах містера Гелфмена оживали рядки з «Як я люблю тебе» Елізабет Браунінг, перехопити на собі його погляд мріяла кожна. Дівочі пустощі. Але невже Кітті забула про інцидент з Кетлін Менсфілд п'ять років тому? Як таке можна забути? Сором'язлива, пишногруда й геть недалеко Кетлін підпала під чари містера Гелфмена. Вона кружляла біля учительської в обід і чекала на нього після уроків. Усі говорили про них, особливо коли хтось із дівчат помітив Кетлін і містера Гелфмена увечері в парку. А потім Кетлін зненацька припинила ходити до школи. Старший брат сказав, що вона переїхала до бабусі в Айову. І всі ми тямали, чому.

Я схрестила руки на грудях.

— Кітті, таких чоловіків, як містер Гелфмен, цікавить лиш одне. І ми обидві розуміємо, що саме.

Щоки Кітті спалахнули рум'янцем.

— Енн Келловей! Як ти смієш натякати, що Джеймс — звичайнісінький...

— Ні на що я не *натякаю*. Просто люблю тебе й не хочу, щоб моїй найкращій подрузі завдали болю.

Кітті похмуро махала ногами, і кілька хвилин ми гоїдалися в тиші. Я засунула руку до кишені, на дні якої лежав конверт, і стиснула його в пальцях. Я забрала лист із пошти кілька годин тому й не могла дочекатися миті, коли побіжу до своєї кімнати та прочитаю його. Писала мені Нора, подруга з курсів медсестринства, яка

служила в армії, у Службі медичних сестер, і щотижня надсилала хроніки з острова серед Тихого океану. І вона, і Кітті мали запальну вдачу й посварилися на останньому семестрі навчання, тому про листи я нічого не говорила. До того ж не хотілося зізнаватися, якою мірою Норині оповіді про війну й тропіки захоплюють мене. Вони читалися, наче роман, тож якась частина мене снила, як я беру шойно спечений диплом медсестри та їду туди, утікаючи від домашнього життя і нагальних рішень. Зрозуміло, що це тільки примха, лише мрія. Можна допомагати вдома: волонтерити в муніципальному центрі або допомагати з провізією. Я рішуче відкинула думку пхатися до зони бойових дій у тропіках за кілька тижнів до весілля. І зітхнула, рада, що словом не проходила Кітті.

— Ти просто заздриш, — зрештою самовдоволено озвалася Кітті.

— Дурниці, — різко заперечила я, засунувши лист Нори ще глибше до кишені. Сонце, що завмерло високо в літньому небі, вихопило діамантовий перстень на моїй руці, і камінь яскраво зблиснув, наче сигнал маяка серед темної ночі, нагадуючи про незаперечний факт: я заручена. Знайшовся купець. — Я виходжу за Джерарда. І моєму щастю немає меж.

Кітті насумрилася.

— Невже ти не хочеш іще пожити перед тим, як... — вона витримала паузу, наче наступні слова далися їй важко, немов їх дуже неприємно вимовляти, — стати місіс Джерард Годфрі?

Я заперечно похитала головою.

— Дорогенька, шлюб — це не самогубство.

Кітті відвернулася й уп'ялася поглядом у трояндовий куш.

— Але міг би ним бути, — пробурмотіла вона. Я зітхнула й відхилилася на спинку гойдалки. — Вибач, — прошепотіла Кітті, повертаючись до мене. — Я просто хочу, щоб ти була щаслива. Я взяла її за руку.

— Я і буду щаслива, Кітті. Якби ж ти в це повірила.

Почувши кроки, я обернулася і побачила нашу економку Максін з тацею в руках. Навіть на підборах вона впевнено йшла